

INVESTITSIYALAR, BANK VA SAVDO SOHALARIDA
KASBIY MALAKALARNI RIVOJLANTIRISH BO‘YICHA
TARMOQ KENGASHI

KASBIY STANDART ZARGAR

“Zargar” kasbiy standarti 2025-yil 18-dekabrdagi Kasbiy malakalarni rivojlantirish bo‘yicha Respublika kengashi majlisining 114-son bayoni bilan tasdiqlangan “Kasbiy standart shakli” hamda Milliy malaka tizimini rivojlantirish instituti direktorining 2025-yil 19-dekabrdagi 55-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan “Kasbiy standartlarni ishlab chiqish va yangilash metodologiyasi”ga muvofiq, Investitsiyalar, bank va savdo sohalarida kasbiy malakalarni rivojlantirish bo‘yicha tarmoq kengashi tomonidan ishlab chiqilgan.

KASBIY STANDART

Zargar

Reyestr raqami:

UZ-KS-2026-T1.0-0097

I. Umumiy ma'lumotlar

1. Kasbiy standartning qo'llanilish sohasi: Ushbu Kasbiy standart “Zargar (zargar-modelyer)”, Zargar-bilaguzukchi, “Zargarlik buyumlar bo'yicha usta” va “Zargar-zanjir yasovchi” kasblari bo'yicha ta'lim dasturlarini ishlab chiqishda, kasbiy malakalarni mustaqil baholashda, shuningdek, tashkilotlarda xodimlarni boshqarish, malaka oshirish va ishlab chiqarish jarayonlarini takomillashtirish sohasida keng ko'lamli vazifalarni hal qilishda qo'llaniladi.

2. Ushbu Kasbiy standartda quyidagi asosiy tushunchalar va atamalar qo'llaniladi:

bilim – kasbiy faoliyat doirasidagi vazifalarni bajarish uchun zarur bo'ladigan, o'rganilgan va o'zlashtirilgan ma'lumotlar;

Brend (zargarlik markasi) – muayyan zargar yoki ishlab chiqaruvchi tomonidan tayyorlangan mahsulotlarning nomi yoki savdo belgisi.

DACUM (Developing a Curriculum) – korxonaning tajribali xodimlaridan iborat ekspert guruhlarida tuzilgan guruh muhokamalarini o'tkazish usuli;

informal ta'lim – aniq maqsadga yo'naltirilgan, ammo institutsionallashtirilmagan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtirmagan), rasmiy yoki norasmiy ta'limdan ko'ra kamroq tashkillashtirilgan va tarkiblashtirilgan hamda oiladagi, ish joyidagi, yashash joyidagi va kundalik hayotdagi o'quv faoliyatini o'z ichiga olgan ta'lim shakli;

iqtisodiy faoliyat turi – savdo uchun mo'ljallangan mahsulot ishlab chiqarish (xizmat ko'rsatish) maqsadida u yoki bu turdagi resurslarni (uskunalar, mehnat, texnologiya va boshqalar) birlashtirishga asoslangan ishlab chiqarish jarayoni;

kasb – ko'nikma va bilimlarni talab qiladigan muayyan funksiyalar va vazifalarni bajarish bilan bog'liq bo'lgan faoliyat turi;

kasb xaritasi – kasb nomi, mehnat funksiyalari tavsifi, kasbga qo'yiladigan asosiy xususiyatlar va talablarni o'z ichiga olgan muayyan kasb to'g'risidagi tizimlashtirilgan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan kasbiy standartning tarkibiy elementi;

kasbiy standartlar reyestri – bu kasbiy standartlarning nomi, qamrab olingan kasblar, uni qabul qilishga oid qaror (buyruq) rekvizitlari hamda amal qilish muddatini o'z ichiga olgan tizimlashtirilgan ro'yxat;

ko'nikma – mehnat vazifasi doirasida alohida yoki yakka harakatlarni jismoniy va aqliy jihatdan bajarish;

mehnat funksiyasi — kasbiy faoliyat doirasida xodim tomonidan belgilangan natijaga erishish uchun amalga oshiriladigan mehnat vazifalari majmui;

mehnat harakatlari – xodimning mehnat predmeti bilan o'zaro ta'sirida muayyan mehnat natijasiga erishiladigan jarayon;

mehnat vazifasi – mehnat funksiyasi doirasida xodimga yuklanadigan (topshiriladigan) ishning aniq turi;

Model (andaza) – zargarlik buyumi tayyorlanishidan oldin ishlab chiqiladigan nusxa yoki chizma.

norasmiy ta'lim – ta'lim xizmatlari taqdim etilishini ta'minlovchi shaxs yoki tashkilot tomonidan institutsionallashtirilgan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtiruvchi), aniq maqsadga yo'naltirilgan va rejalashtirilgan, shaxsni butun hayoti davomida o'qitishdagi rasmiy ta'limga qo'shimcha va (yoki) uning muqobil shakli.

Payvandlash (lehmlash) – metall qismlarni bir-biriga biriktirish texnologik jarayoni.

Proba (metall tozaligi) – zargarlik buyumidagi qimmatbaho metallning sof miqdorini bildiruvchi belgi.

Qimmatbaho metallar – oltin, kumush, platina va ularning qotishmalari bo'lib, zargarlik buyumlarini yasashda asosiy material sifatida ishlatiladi.

Qimmatbaho metallardan va qimmatbaho toshlardan yasalgan zargarlik hamda boshqa buyumlar — zeb-ziynat, maishiy hamda diniy ashyolar sifatida qo'llaniladigan, qimmatbaho metallardan va ularning qotishmalaridan yasalgan hamda ushbu Qonunda belgilangan eng past asillik darajalaridan kam bo'lmagan asillik darajalariga ega bo'lgan, shu jumladan bezakli ishlov berishning har xil turlaridan foydalanilgan, qimmatbaho toshlar va boshqa materiallar o'rnatilgan yoki o'rnatilmagan holda yasalgan buyumlar yoxud tabiiy yoki sun'iy materiallardan yasalgan, bezakli ishlov berishning har xil turlaridan foydalanilgan, qimmatbaho toshlar o'rnatilgan holda yasalgan buyumlar (uzuk, sirg'a, marjon, bilaguzuk, bros, soat qobig'i va hokazo).

Qimmatbaho toshlar – Zargarlik buyumlari ishlab chiqarishda ishlatiladigan tabiiy olmoslar, yoqutlar, zumradlar, sapfirlar, aleksandritlar, xom va qayta ishlangan tabiiy marvaridlar va boshqa sun'iy toshlar.

Qimmatbaho toshlarni o'rnatuvchi – zargarlik buyumlariga toshlarni o'rnatish ishlarini bajaruvchi mutaxassis.

Qotishma – turli metallar aralashmasidan hosil qilingan, zargarlikda ishlov berishni yengillashtiruvchi material

Silliqlash va sayqallash – metall va tosh sirtini tekislash, yaltiratish, jilosini oshirish jarayoni.

Tosh kesuvchi – qimmatbaho va yarim qimmatbaho toshlarni (brilliant, yoqut, zumrad, aqiq va boshqalar) shakllantirish, silliqlash va sayqal berish bilan shug'ullanuvchi mutaxassis.

Zargar – qimmatbaho metallar (oltin, kumush, platina va boshqalar) hamda toshlardan turli xil bezak buyumlari yasovchi mutaxassis.

Zargarlik asbob-uskunalari – metall va toshlar bilan ishlash uchun qo'llaniladigan maxsus vositalar: bolg'acha, payvand apparati, silliqlash mashinasi, lupa, mikroskop, kesuvchi disk, qoplama vositalari va boshqalar.

Zargarlik buyumlari dizayneri — bu mahsulotlar uchun badiiy yechimlarni ishlab chiqadigan mutaxassis.

Zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish texnologiyasi — bu ishlov berish, shakllantirish, o'yma, payvandlash, abrazivlash, o'rnatish va pardoqlashning texnologik jarayonlari to'plamidir.

Zargarlik dizayni – buyum shakli, naqshi, o'lchami va bezak elementlarini badiiy jihatdan loyihalash jarayoni.

Zargarlik materiali – qimmatbaho metallar, qotishmalar, toshlar, emal, lak, bo'yoq va boshqa yordamchi materiallar.

Zargarlik sinovi va sifat nazorati – tayyor mahsulotning proba, tosh o'rnatish sifati, mustahkamlik va tashqi ko'rinishini tekshirish jarayoni.

Zargarlik ustaxonasi – zargarlik buyumlarini tayyorlash, ta'mirlash va sinovdan o'tkazish uchun jihozlangan ish joyi.

3. Kasbiy standartni ishlab chiqishga asos bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlar:

O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 23-avgustdagi "Qimmatbaho metallar va qimmatbaho toshlar to'g'risida"gi O'RQ-710-son Qonuni.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 18-maydagi "O'zbekiston Respublikasida zargarlik tarmog'ini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5721-son Farmoni.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 23-iyuldagi "Zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish sohasini yanada rivojlantirish va ularning raqobatbardoshligini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-104-son Farmoni.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 7-oktabrdagi "Mehnat bozorini rivojlantirish va aholi bandligini ta'minlash to'g'risida"gi PQ-4857-son Qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 22-fevraldagi "Zargarlik sanoatini yanada rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4998-son Qarori.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 23-dekabrdagi "Zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish va mahalliy zargarlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-452-son Qarori.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 25-apreldagi "Ta'lim tizimini isloh qilish va malakali kadrlar tayyorlashni yanada takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-135-son Qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-sentyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-345-son Qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 26-iyundagi "Zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish sohasini qo'llab-quvvatlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-207-son Qarori.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016-yil 24-avgustdagi 275-son "Iqtisodiy faoliyat turlarini tasniflashning xalqaro tizimiga o'tish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori (IFUT-2);

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 25-fevraldagi "Faoliyatni boshlash yoki tugatish uchun vakolatli organni xabardor qilish tartibi to'g'risidagi yagona nizomni tasdiqlash haqida"gi VMQ-88-son Qarori.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 15-martdagi "Kasbiy standartlarni ishlab chiqish va tasdiqlash tartibi to'g'risida"gi 112-son Qarori;

O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligining 2022-yil 10-iyundagi "Tarmoq malaka ramkalarini shakllantirish tartibi to'g'risida"gi 45-son buyrug'i;

O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi (2022-yil 30-apreldagi O'RQ-764-son qonun bilan tasdiqlangan redaksiya);

4. Ushbu Kasbiy standartda quyidagi qisqartirishlar qo'llaniladi:

MMR – Milliy malaka ramkasi;

TMR – Tarmoq malaka ramkasi;

IFUT – Iqtisodiy faoliyat turlarining umumiy tasniflagchisi.

MMK – Mashg'ulotlarning milliy klassifikatori.

II. Kasbiy standartning pasporti

1.	Kasbiy standartning nomi	Zargar	
2.	Kasbiy faoliyatning asosiy maqsadi	Qimmatbaho metall va toshlardan yuqori sifatli zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish, ta'mirlash, modellashtirish va o'rnatish, shuningdek, mijozlarning individual talablariga muvofiq estetik va funksional mahsulotlar yaratish.	
3.	IFUT bo'yicha seksiya, bo'lim, guruh, sinf va kichik sinf	Seksiya: C – Ishlab chiqaradigan sanoat 32 – Boshqa tayyor buyumlar ishlab chiqarish. 32.1 – Zargarlik buyumlari, bijuteriya va unga oid mahsulotlar ishlab chiqarish. 32.12 – Zargarlik buyumlari va shu kabi buyumlar ishlab chiqarish. 32.12.0 – Zargarlik buyumlari va shu kabi buyumlar ishlab chiqarish.	
4.	Kasbiy standartning qisqacha mazmuni	Ushbu kasbiy standart zargarlik sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislarning bilim, ko'nikma va malakalarini belgilaydi. U qimmatbaho metall va toshlar bilan ishlash, zargarlik buyumlarini modellashtirish, ishlab chiqarish, o'rnatish va ta'mirlash jarayonlarini o'z ichiga oladi.	
5.	Qamrab olingan kasblar ro'yxati va malaka darajasi	Kasblar kodi va nomi:	TMR dagi malaka darajasi:
		73131002 — Zargar (umumiy yo'nalish)	3
		73131003 — Zargar (zargar-modelyer)	3
		73131004 — Zargar-bilakuzukchi	3
		73131006 — Zargarlik buyumlar bo'yicha usta	3
		73131014 — Zargar-zanjir yasovchi	3

III. Kasbiy faoliyat turining funksional xaritasi

Kasblar		Mehnat funksiyalari		Mehnat vazifalari	
T/r	kodi va nomi	Kodi	nomi	kodi	nomi
1	73131002 Zargar (umumiy yo'nalish)	A1.3	Zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish va mahkamlash	A1.01.3	Qimmatbaho metallarni (oltin, kumush, platina) eritish, quyish va shakllantirish (qo'l usullari va zamonaviy uskunalar)
				A1.02.3	Toshlarni zargarlik buyumlariga maxsus usullar (qadoqlash, kanalli o'rnatish, shina o'rnatish) orqali mahkamlash, mustahkamlik va estetikani ta'minlash
		A2.3	Zargarlik buyumlarini ta'mirlash va qayta tiklash	A2.01.3	Zargarlik buyumlarining shikastlangan qismlarini tiklash (kavsharlash, metall qismlarni almashtirish, toshlarni qayta o'rnatish)
				A2.02.3	Tarixiy yoki eski zargarlik buyumlarining asl ko'rinishini tiklash, antik texnika va materiallardan foydalanish
2	73131003 Zargar (zargar-modelyer)	B1.3	Zargarlik buyumlarining dizaynini ishlab chiqish	B1.01.3	Zargarlik buyumlarining eskizlarini chizish, 3D modellashtirish dasturlari (Matrix va MatrixGold, CAD, Rhino, yoki ZBrush) orqali dizayn ishlab chiqish
				B1.02.3	Mijozning individual talablariga muvofiq dizaynni takomillashtirish, material va byudjet chegaralarini hisobga olish
		B2.3	Prototiplarni yasash va dizaynning texnologik tekshiruvini amalga oshirish	B2.01.3	Zargarlik buyumlarining prototiplarini tayyorlash (mum modellari, 3D-printer yordamida plastik modellar)
				B2.02.3	Dizaynda aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish va qayta ishlash, dizaynning estetik, ergonomik va texnologiya jihatidan talablarga mosligini ta'minlash

3	73131004 Zargar- bilakuzukchi	D1.3	Bilakuzuk yasash	D1.01.3	Bilguzuklar (bilak uzuklar) va boshqa zargarlik buyumlarini qimmatbaho metallardan tayyorlash, bezash, sifatli va estetik jihatdan yuksak mahsulot yaratish
				D1.02.3	Qolip tayyorlash, kesish, eritish va quyish jarayonlarini bajarish, bilak uzuk shaklini berish, sayqallash ishlarini olib borish
		D2.3	Zargarlik mahsulotlarini bezash (bilak uzuklar)	D2.01.3	Qimmatbaho metallardan yasalgan bilak uzuklar hamda boshqa zargarlik buyumlarini bezash, naqsh tushirish, tosh oʻrnatish va mahsulotning estetik koʻrinishini takomillashtirish orqali yuqori sifatli tayyor mahsulot yaratish
				D2.02.3	Qimmatbaho toshlar, shishalar yoki boshqa bezak elementlarini oʻrnatish va mahkamlash, buyumlarni sayqallash, pardozlash va shu kabi boshqa ishlarini amalga oshirish
4	73131006 Zargarlik buyumlar boʻyicha usta	E1.3	Zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish va taʼmirlash	E1.01.3	Murakkab zargarlik buyumlarini (masalan, koʻp qatlamli taqinchoqlar, inkrustatsiyali uzuklar) loyihalashtirish, ishlab chiqarish va taʼmirlash
				E1.02.3	Yuqori darajadagi individual buyurtmalarni bajarish, mijoz bilan yaqin hamkorlikda ishlash
		E2.3	Zargarlik buyumlari ishlab chiqarishda texnologik rejimlarga rioya qilinishini nazorat qilish	E2.01.3	Zargarlik buyumlarining ishlab chiqarish jarayonini boshqarish, ustalar guruhini muvofiqlashtirish
				E2.02.3	Tayyor zargarlik buyumlarining sifatini kompleks tekshirish (mustahkamlik, estetika, standartlarga muvofiqlik)

5	73131014 Zargar-zanjir yasovchi	F1.3	Zargarlik mahsulotlari (zanjir yasash ixtisosligi) texnologiyasini ishlab chiqish, joriy etish va nazorat qilish	F1.01.3	Zargarlik zanjirlari va ularning qismlarini ishlab chiqish jarayonlarini rejalashtirish, nazorat qilish hamda sifat talablariga mos ravishda ishlab chiqarish texnologiyasini joriy etish orqali mahsulot yaratish
				F1.02.3	Metall va qotishmalarning tarkibi, xossalari hamda ishlov berish usullarini aniqlash, zanjir turlariga mos texnologik kartalar va ishlab chiqarish yo'riqnomalarini tayyorlash.
		F2.3	Zargarlik buyumlarini yasash (zanjir yo'nalishi)	F2.01.3	Qimmatbaho metallardan turli xil zanjirlar va ularning qismlarini tayyorlash, bezash, payvandlash va sayqallash orqali estetik va sifat talablariga javob beradigan zargarlik mahsulotini yaratish
				F2.02.3	Zanjir bo'g'inlarini (halqa, segment, plastinka va h.k.) aniq o'lchamda tayyorlash va qo'shish, bo'g'inlarni payvandlash, tuzilishini tekshirish va zanjir shaklida yig'ish

IV. Kasblar xaritasi va mehnat funksiyalari tavsifi

Kasbning nomi		Zargar (umumiy yoʻnalish)	
Mashgʻulot nomining kodi		73131	
TMR boʻyicha malaka darajasi		3	
Malakani baholashga qoʻyiladigan talablar:		Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (Ish staji) ga qoʻyilgan talablar		Kasb boʻyicha kamida 1 yildan 2 yillgacha amaliy tajriba talab qilinadi. Ishlab chiqarishda yoki taʼmirlashda mustaqil ishlash koʻnikmasi.	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qoʻyilgan talablar		Oʻzbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq mehnat qobiliyatiga ega boʻlish; 18 yoshdan oshgan; jinsi boʻyicha cheklov yoʻq; koʻz koʻrishi va qoʻl motor koʻnikmalari yuqori darajada boʻlishi talab qilinadi. — Zargarlik buyumlari bilan ishlashda diqqat-eʼtibor va aniqlik. — Estetik taʼm va dizayn koʻnikmalari. — Muammolarni hal qilish va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati. — Ustoz-shogird anʼanalari asosida oʻrganishga tayyorlik. — Xavfsizlik qoidalariga rioya qilish.	
Taʼlim darajasiga qoʻyilgan talablar:		Kasb-hunar taʼlimi (kollej) yoki maxsus oʻrta taʼlim (zargarlik yoʻnalishi boʻyicha).	
Norasmiy va informal taʼlim bilan bogʻliqligi		Umumiy oʻrta taʼlim, norasmiy (informal) taʼlim yoki amaliy tajriba; Ustoz-shogird anʼanalari orqali norasmiy taʼlim olish mumkin, zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish va taʼmirlash boʻyicha maxsus kurslarda informal taʼlim.	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi		-	
Kasbning boshqa mumkin boʻlgan nomlari:		1-6 razryadli Zargar (umumiy yoʻnalish)	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi		TMR boʻyicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
		3	Zargarlik buyumlar boʻyicha usta
Mehnat funksiyalarining tavsifi			
Kodi va nomi		Mehnat vazifalari	
A1.3-Zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish va mahkamlash	A1.01.3- Qimmatbaho metallarni (oltin, kumush, platina) eritish, quyish va shakllantirish (qoʻl usullari va zamonaviy uskunalari)	Oʻqitish natijalari	
		Mehnat harakatlari:	
		1. Qimmatbaho metall xomashyosini saralash, tozalash va zargarlik buyumlari tarkibini aniqlash.	
		2. Qotishmalar nisbatini aniqlash (masalan: 585, 750 oltin; kumush; platina qotishmalari).	
		3. Qolip ichida metallning toʻldirilishini kuzatish.	
		4. Qolipni sovitish va ehtiyotkorlik bilan ochish.	
		Koʻnikmalar:	
		Qimmatbaho metallarning fizik-kimyoviy xususiyatlarini amalda qoʻllash.	

		Modellashtirish.
		Harorat nazorati va texnologik jarayonni kuzatish.
		Buyurtmalarni ketma-ketlikda rejalash va boshqarish.
		Uskunalarni texnik xizmat ko'rsatish qoidalarini bilish.
		Bilimlar:
		Oltin, kumush, platina va ularga qo'shiladigan qotishmalarining fizik-kimyoviy xususiyatlari
		Metall eritish texnologiyasi
		Quyish texnologiyalari
		Yuzaga ishlov berish texnologiyalari
		Yuqori harorat bilan ishlash qoidalari
		Gaz ballonlari, eritish pechlari bilan xavfsiz ishlash
	Bozor talablari, yo'nalish va modalar	
	A1.02.3- Toshlarni zargarlik buyumlariga maxsus usullar (qadoqlash, kanalli o'rnatish, shina o'rnatish) orqali mahkamlash, mustahkamlik va estetikani ta'minlash (gluxaya, krapanovaya, zakrepka pave, kornerovaya, relsovaya, kleevaya).	Mehnat harakatlari:
		1. O'rnatiladigan toshning turini, shaklini, kattaligini va fasetlarini aniqlash.
		2. Tosh o'rnatish usuliga mos maxsus asboblarni tayyorlash.
		3. Ishlov berilgan joyni tekislab silliqlash va polirovka qilish.
		4. O'rnatilgan toshning mustahkamligini sinash.
		5. Buyumni yakuniy sifat nazoratidan o'tkazish.
		Ko'nikmalar:
		Tosh turiga mos o'rnatish texnikalarini mukammal qo'llay olish.
		Metall devorlarni zararsiz bukish, cho'zish va silliqlash.
		Toshni shikastlamasdan joylashtirish.
		Qattiqligi yuqori bo'lgan qimmatbaho toshlar bilan ehtiyotkor ishlash (olmos, safir, rubin.....).
		Buyumning dizayniga mos o'rnatish turini tanlash.
		To'g'ri yaltirash burchagini ta'minlash.
		Bilimlar:
		Qimmatbaho va yarim qimmatbaho toshlarning xususiyatlari
		Qadoqlash qoidalari
		Oltin, kumush, platina qotishmalarining xususiyatlari
		Metallning cho'zilish, bukilish, qattiqlashish darajasi
Toshning markazlashuvi va simmetriya talablari		
Mustahkamlik standarti va sinov usullari		
Toshlarni noto'g'ri qattiq bosish natijasida yuzaga keladigan xavflar		
Mas'uliyat va mustaqillik:	1. O'rnatilayotgan toshlarning mustahkamligi, xavfsizligi va uzoq vaqt xizmat qilishini ta'minlash uchun to'liq mas'ul bo'ladi.	
	2. Toshlarni o'rnatish jarayonida buyumga yetkazilishi mumkin bo'lgan shikastlanishlar, tiralishlar yoki nuqsonlarni oldini olish mas'uliyati ustaga yuklanadi.	

		3. Har bir buyum bo'yicha dizayn talablariga, texnik chizmalariga rioya qilish mas'uliyati.
		4. Tosh o'rnatishning turli usullarini (gluxaya, krapanovaya, zakrepka pave, kornerovaya, relsovaya, kleevaya) qadoqlash, kanalli o'rnatish, shina/prong) mustaqil tanlash va buyum dizayniga mos ravishda qo'llash.
		5. Ish jarayonida paydo bo'lgan muammolarni (yuqori qattqlik, notekis faset, o'lcham farqi) mustaqil tahlil qilish va hal etish.
A2.3-Zargarlik buyumlarini ta'mirlash va qayta tiklash	A2.01.3- Zargarlik buyumlarining shikastlangan qismlarini tiklash (kavsharlash, metall qismlarni almashtirish, toshlarni qayta o'rnatish)	Mehnat harakatlari:
		1. Shikastlangan zargarlik buyumini vizual va lupa/mikroskop yordamida tekshirish.
		2. Tiklash usulini tanlash (kavsharlash, qismlarni to'ldirish, almashtirish, qayta o'rnatish).
		3. Kavsharlangan joyni sovutish, tozalash, silliqlash va polirovka qilish.
		4. Almashtirilgan qismning simmetriyasini tekshirish.
		5. Toshni qayta joylashtirish.
		Ko'nikmalar:
		Kavsharlash usullarini puxta bilish.
		Murakkab shaklli mayda detallarni tiklashda mikroskop ostida ishlay olish.
		Toshlarni qayta o'rnatish.
	Almashtirilgan qismning buyum bilan uyg'unligini ta'minlash.	
	Buyumning asl shaklini estetikasini tiklash.	
	Toshlarning yorqinligini maksimal darajada ochib berish texnikalari.	
	Bilimlar:	
	Oltin, kumush, platina va ularning qotishmalarining kimyoviy va mexanik xususiyatlari	
	Har xil kavshar turlarining erish harorati va qo'llanish sohasi qoidalari	
	Lazerli payvandlash texnologiyalari	
	Metall qismlarni qayta ishlab tayyorlash texnikalari	
	Turli o'rnatish turlari bo'yicha toshlarni qayta mahkamlash texnologiyasi	
	Toshni himoya qilish usullari	
Tiklangan joyning mustahkamligini baholash mezonlari		
	Mehnat harakatlari:	
	1. Buyumning yoshi, kelib chiqishi, uslubi va texnikasini aniqlash.	
	2. Buyumning asl dizaynini aniqlash uchun eski fotosuratlar, kataloglar yoki arxiv materiallarini o'rganish.	
	3. Eski buyumlarda ishlatilgan texnikalar asosida tiklash.	

	A2.02.3- Tarixiy yoki eski zargarlik buyumlarining asl ko'inishini tiklash, antik texnika va materiallardan foydalanish	4. Tarixiy davrga mos, o'sha tipdagi tosh yoki almashtirilmaydigan tabiiy toshni tanlash.
		5. Buyumning umumiy ko'inishini estetik jihatdan tiklash va tabiiy eskirganlik darajasini saqlash.
		Ko'nikmalar:
		Eski davr zargarlik texnikalarini qo'llash.
		Eski emal texnikalarini ishlatish.
		Buyumga minimal zarar bilan ta'mirlash usulini tanlash.
		Buyumning davriga mos shakl, naqsh va uslubni aniq tiklay olish.
		Qiyin metall tarkiblarini aniqlash va mos texnika tanlash.
		Bilimlar:
		Turli davr zargarlik san'ati
		Tarixiy qotishmalar asosalri
		Qo'lda yaratilgan filigran va granulyatsiya texnikasi
		Kimyoviy moddalar bilan ishlash qoidalari
		Yuqori harorat va nozik konstruktsiyalarni himoyalash usullari
Mas'uliyat va mustaqillik:		1. Tarixiy zargarlik buyumining asl ko'inishi, uslubi va badiiy qiymatini saqlab qolish uchun to'liq mas'ul bo'ladi.
		2. Restavratsiya jarayonida buyumga zarar yetkazmaslik, uning tarixiy qiymatini pasaytirmaslik bo'yicha qat'iy javobgarlik.
		3. Tiklash ishlari davomida mavjud naqsh, o'yma, emal va tosh kabi elementlarning asl holatiga ozgina ham zarar yetkazmaslik mas'uliyati.
		4. Buyumni tiklash usullarini belgilashda mustaqil qaror qabul qilish: minimal aralashuv, qisman restavratsiya yoki to'liq tiklash.
		5. Buyumning davriy xususiyatlariga mos rekonstruksiya elementlarini mustaqil yaratish.
Texnik va/yoki texnologik talab		Tarixiy yoki eski zargarlik buyumlarini tiklash jarayonida bajarilishi kerak bo'lgan asosiy texnik shartlar majmuasi. Ular buyumning asl ko'inishini saqlash, antik texnika va materiallardan to'g'ri foydalanish, xavfsiz va sifatli tiklash jarayonini ta'minlashga qaratilgan. Ushbu talablar ish joyi, asbob-uskunalar, materiallar, jarayon bosqichlari va xavfsizlik qoidalariga qo'yiladigan me'yorlarni o'z ichiga oladi.

Kasbning nomi	Zargar (zargar-modelyer)
Mashg'ulot nomining kodi	73131
TMR bo'yicha malaka darajasi	3
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Tavsiya etiladi
Amaliy tajriba (ish staji) ga qo'yilgan talablar	Kasbga kirish uchun kamida 1 yildan 2 yilgacha amaliy tajriba talab qilinadi (dizayn ishlab chiqish, 3D modellashtirish va prototip yasash bo'yicha). Murakkab individual buyurtmalar va 3D modellashtirishda yuqori malaka uchun 3yildan 5 yilgacha tajriba afzal ko'riladi.
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar	O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq mehnat qilish huquqiga ega bo'lish; 18 yoshdan oshiq; jinsi bo'yicha cheklov yo'q; yuqori daqiqlikda ishlash uchun yaxshi ko'rish qobiliyati va qo'l motor ko'nikmalari talab qilinadi. O'zini o'zi boshqarish: Vaqtni samarali boshqarish, murakkab dizayn loyihalarida diqqatni jamlash qobiliyati. Hayotga va ishga moslashish: Yangi dizayn dasturlari (CAD, Rhino, ZBrush) va texnologiyalarga tez moslashish. Muammolarni hal qilish: Dizayn va prototip yasashda texnik va estetik muammolarni (masalan, material cheklovlari) yechish qobiliyati. Ijodiylik: Mijoz talablariga mos original va estetik dizayn konsepsiyalarini yaratish. Mas'uliyat va daqiqlik: Qimmatbaho materiallar va mijoz buyurtmalari bilan ishlashda xatolarning oldini olish.
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	Milliy malaka ramkasiga muvofiq: O'rta maxsus kasb-hunar ta'limi (3-daraja), zargarlik dizayni, 3D modellashtirish yoki san'at sohasiga oid maxsus kurslar.
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi	Umumiy o'rta ta'lim, norasmiy (informal) ta'lim yoki amaliy tajriba; Ustoz-shogird an'anasi orqali malaka oshirish (zargarlik ustaxonalarida amaliy tajriba to'plash); Norasmiy ta'lim: Onlayn-kurslar (masalan, CAD, Rhino, ZBrush bo'yicha), seminarlar va master-klasslar orqali dizayn ko'nikmalarini o'rganish; Informal ta'lim: Zargarlik dizayni va prototip yasash bo'yicha o'z-o'zini o'rgatish, tajriba orqali ko'nikmalarni rivojlantirish.
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi	-
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	1-6 razryadli Zargar (zargar-modelyer)

Boshqa kasblar bilan aloqadorligi	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
	3	Zargarlik buyumlari dizayneri
	3	Zargar (umumiy yo'nalish)
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
B1.3- Zargarlik buyumlarining dizaynini ishlab chiqish	B1.01.3- Zargarlik buyumlarining eskizlarini chizish, 3D modellashtirish dasturlari (Matrix va MatrixGold, CAD, Rhino, yoki ZBrush) orqali dizayn ishlab chiqish	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Zargarlik buyumining eskizini qo'lda chizish, uning estetik va funksional jihatlarini aks ettiruvchi konsepsiya ishlab chiqish.
		2. CAD, Rhino, Matrix va MatrixGold yoki ZBrush kabi 3D modellashtirish dasturlarida buyumning aniq uch o'lchamli modelini yaratish.
		3. Dizaynda materiallar (oltin, kumush, toshlar) va o'lchamlarning texnik imkoniyatlarini hisobga olish.
		4. Eskiz va 3D modelni mijoz yoki ishlab chiqaruvchi bilan muhokama qilish, kerakli tuzatishlar kiritish.
		5. Dizaynning vizual taqdimoti uchun yuqori sifatli rendering (vizualizatsiya) tayyorlash va mijozga taqdim qilish.
		Ko'nikmalar:
		Matrix va MatrixGold, CAD, Rhino, ZBrush kabi 3D modellashtirish dasturlari bilan professional ishlash
		Zargarlik buyumlarining estetik va texnik jihatlarini muvofiqlashtirish
		Rendering va vizualizatsiya dasturlari (masalan, KeyShot) bilan ishlash
		Mijoz bilan muloqot qilish va ularning talablarini eskizga o'tkazish
		Dizayn jarayonida xatolarni aniqlash va tuzatish uchun analitik
		Zargarlik buyumlarining murakkab konstruksiyalarini modellashtirishda daqiqlik va ijodiy yondashuv
		Matrix, MatrixGold, CAD, Rhino, ZBrush kabi 3D modellashtirish dasturlari bilan professional ishlash
		Bilimlar:
Zargarlik buyumlari dizayni bo'yicha estetik va texnik prinsiplari		
3D modellashtirish dasturlari (CAD, Rhino, ZBrush) va ularning zargarlik dizaynida qo'llash uslublari		
Qimmatbaho metallar (oltin, kumush, platina) va toshlarning fizik-kimyoviy xususiyatlari.		
Zargarlik buyumlarining ishlab chiqarish jarayonlari va texnik cheklovlar.		
Dizayn vizualizatsiyasi va rendering usullari.		

		Xalqaro zargarlik bozori tendensiyalari va moda standartlar.
		Mijoz bilan muloqot va dizayn talablarini tahlili.
	B1.02.3- Mijozning individual talablariga muvofiq dizaynni takomillashtirish, material va byudjet chegaralarini hisobga olish	Mehnat harakatlari:
		1. Mijoz bilan suhbat olib borib, uning individual talablari, afzalliklari va byudjet imkoniyatlarini aniqlash.
		2. Dizaynni mijozning talablariga moslashtirish uchun eskiz va 3D modellarga tuzatishlar kiritish.
		3. Materiallar (metall, toshlar) va ishlab chiqarish texnologiyalarining narxini tahlil qilish va byudjetga mos tanlov qilish.
		4. Mijozga dizayn variantlarini taqdim qilish, ularning afzalliklari va cheklovlarini tushuntirish.
		5. Dizaynning oxirgi tasdig'ini olish uchun mijoz bilan muvofiqlashtirish va kerakli o'zgartirishlarni amalga oshirish.
		Ko'nikmalar:
		Mijoz bilan professional muloqot qilish va ularning ehtiyojlarini aniq tahlil qilish.
		Dizaynni mijoz talablariga moslashtirish uchun 3D modellashtirish dasturlarida tezkor tuzatishlar kiritish.
		Materiallar narxi va ishlab chiqarish xarajatlarini hisoblash va byudjetga moslashtirish.
		Dizayn variantlarini mijozga vizual va tushunarli taqdim qilish.
		Mijoz bilan muzokara olib borish va qaror qabul qilishni osonlashtirish.
		Dizaynda estetik va texnik jihatlarni muvofiqlashtirishda analitik va ijodiy ko'nikmalar.
		Vaqtни boshqarish va mijoz bilan belgilangan muddatlarga rioya qilish.
		Bilimlar:
		Mijoz bilan muloqot va ularning talablarini tahlil qilish bo'yicha psixologiya va savdo asoslari
		Zargarlik buyumlarida qo'llaniladigan materiallar (metall, toshlar) va ularning narxlari
		Ishlab chiqarish jarayonlari va ularning xarajatlari tahlili
		3D modellashtirish dasturlarida dizaynni tuzatish va optimizatsiya qilish usullari
		Zargarlik buyumlarining estetik va funksional talablari
	Byudjetni rejalashtirish va xarajatlarni optimallashtirish asoslari	
	Xalqaro zargarlik dizayni standartlari va mijozlarning madaniy afzalliklari	
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Zargarlik buyumining dizayni mijozning individual talablari va estetik standartlarga to'liq javob berishiga javobgar.

		<p>2. Dizayn jarayonida texnik xatolar va byudjetdan chiqib ketishning oldini olishga mas'ul bo'lish.</p> <p>3. Dizayn konsepsiyasi, modellashtirish usullari va materiallarni mustaqil tanlash va optimizatsiya qilish.</p> <p>5. Eskiz, 3D model va oxirgi dizaynning sifati va mijoz qoniqishiga kafolat berish.</p> <p>6. Mijoz bilan muloqotda mustaqil ravishda tavsiyalar berish va dizaynni takomillashtirish.</p>
<p>B2.3- Prototiplar yasash va dizaynni amalga oshirish</p>	<p>B2.01.3- Zargarlik buyumlarining prototiplarini tayyorlash (mum modellari, 3D-printer yordamida plastik modellar)</p>	<p>Mehnat harakatlari:</p> <p>1. Zargarlik buyumining 3D modeli asosida mum modellarini qo'lda shakllantirish yoki kesish uskunalarini bilan tayyorlash.</p> <p>2. 3D-printer orqali plastik yoki polimer modellarni yaratish uchun modelni maxsus formatga (STL, OBJ) o'tkazish.</p> <p>3. Prototipning aniqligi va sifatini tekshirish, kerakli tuzatishlarni qo'lda yoki 3D-printer yordamida amalga oshirish.</p> <p>4. Prototipni ishlab chiqarish jarayoniga tayyorlash uchun toshlar va metall qismlarning mosligini sinab ko'rish.</p> <p>5. Tayyor prototipni mijoz yoki ishlab chiqaruvchiga taqdim qilish va ularning fikr-mulohazalarini qabul qilish.</p> <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Mum modellarini qo'lda shakllantirish va murakkab konstruksiyalarni yaratishda yuqori daqiqlik malakasi.</p> <p>3D-printerlar bilan ishlash va modellarni maxsus formatlarga tayyorlash.</p> <p>Prototiplarning sifatini vizual va asbobli (mikroskop, o'lchov asboblari) tekshirish.</p> <p>Toshlar va metall qismlarni prototipga moslashtirish va sinab ko'rish.</p> <p>Prototipni taqdim qilish va mijoz fikr-mulohazalarini tahlil qilish.</p> <p>Prototip yasash jarayonida xatolarni aniqlash va tuzatish uchun texnik.</p> <p>3D-printerlar va mum kesish uskunalarini xavfsiz boshqarish va texnik xizmat ko'rsatish.</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Mum modellarini yasash va shakllantirish texnikasi</p> <p>3D-printerlarning ish prinsipi va modellarni tayyorlash (STL, OBJ formatlari)</p> <p>Zargarlik buyumlarining prototiplari uchun materiallar (mum, polimer) xususiyatlari</p> <p>Prototiplarning sifatini tekshirish usullari va asboblari</p> <p>Zargarlik buyumlarining ishlab chiqarish jarayonlari va texnik talablari</p>

		Toshlar va metall qismlarning prototipga mosligini baholash qoidalari
		Mijoz bilan muloqot va prototiplarni taqdim qilish prinsiplari
	B2.02.3- Dizaynda aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish va qayta ishlash, dizaynning estetik, ergonomik va texnologiya jihatidan talablarga mosligini ta'minlash	Mehnat harakatlari:
		1. Tayyorlangan dizayn va prototiplarni tahlil qilib, funksional, estetik, ergonomik yoki texnologik kamchiliklarni aniqlash.
		2. Aniqlangan nuqsonlarning sabablarini o'rganish, ularni hujjatlashtirish va bartaraf etish bo'yicha texnik takliflar tayyorlash.
		3. Estetik talablar asosida shakl, rang, kompozitsiya va detallarni qayta ishlash.
		4. Dizayn hujjatlari (3D-modellar, chizmalar, spesifikatsiyalar)ga zarur o'zgartirishlar kiritish.
		5. Kiritilgan tuzatishlar yakuniy talablar va standartlarga mosligini tekshirish.
		6. Yakuniy dizayn variantini rasmiylashtirish va taqdimot qilish.
		Ko'nikmalar:
		Kamchiliklarning kelib chiqish sabablarini aniqlash va muammolarni bartaraf etish bo'yicha yechimlar taklif qilish.
		Dizayn jarayonini optimallashtirish va samaradorlikni oshirish.
		Estetik dizayn tamoyillarini amalda qo'llash: kompozitsiya, rang uyg'unligi, shakl balanslash.
		Prototiplarni qayta ishlab chiqish, sinovdan o'tkazish va natijalarni tahlil qilish.
		Mijozning talablarini to'g'ri qabul qilish va ularga mos takliflar ishlab chiqish.
		Bilimlar:
		Dizayn nazariyasi: kompozitsiya, rangshunoslik, estetika asoslari
		Estetik sifat mezonlari ba dizayn yondashuvlari Matrix va MatrixGold va boshqa texnik dasturiy ta'minotning ish prinsipi
	Kamchiliklarni aniqlash metodlari (kauzal tahlil, ish jarayonini kuzatish, foydalanuvchi tahlili).	
	Muammolarni aniqlash ba ularni yechish bo'yicha analitik yondashuvni amalga oshirish.	
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Dizaynda aniqlangan kamchiliklarni o'z vaqtida bartaraf etish va jarayon sifati uchun shaxsiy javobgarlik.
		2. Kiritilgan o'zgarishlarning hujjatlashtirilishi, chizmalar va modellarni yangilash bo'yicha to'g'ri ish yuritish.
		3. Zarur materiallar, texnologiyalar va konstruktiv yechimlarni mustaqil tanlash.

		4. Qayta ishlash jarayonining vaqtini boshqarish va ustuvor vazifalarni belgilash.
		5. Yakuniy natija uchun shaxsiy javobgarlikni his qilib, yuqori sifatni ta'minlash.
Texnik va/yoki texnologik talab		Yuqori sifatli kompyuter va 3D modellashtirish dasturlari (Matrix va MatrixGold, CAD, Rhino, ZBrush, AutoCAD, SolidWorks); 3D-printerlar (SLA, FDM), mum kesish va shakllantirish uskunalari; vizualizatsiya dasturlari (KeyShot, Cura); presizion o'lchov asboblari (mikrometr, shtangensirkul); chizish planshetlari va grafik displeylar; materiallar va texnologiyalarni tahlil qilish uchun ma'lumot bazalari; xavfsiz va yorug'likka mos ish muhiti.

Kasbning nomi	Zargar-bilakuzukchi	
Mashg'ulot nomining kodi	73131	
TMR bo'yicha malaka darajasi	3	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji) ga qo'yilgan talablar	Kasb bo'yicha kamida 1 yildan 2 yilgacha amaliy tajriba talab qilinadi; Ishlab chiqarishda yoki ta'mirlashda mustaqil ishlash ko'nikmasi.	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar	Mehnat qilish huquqi, yoshi, jinsi va sog'ligi: O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq mehnat qobiliyatiga ega bo'lish; 18 yoshdan oshgan; jinsi bo'yicha cheklov yo'q; ko'z ko'rishi va qo'l motor ko'nikmalari yuqori darajada bo'lishi talab qilinadi. – Shaxsiy kompetensiyalar: Zargarlik buyumlari bilan ishlashda diqqat-e'tibor va aniqlik. — Estetik did va dizayn ko'nikmalari. — Muammolarni hal qilish va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati. — Ustoz-shogird an'analari asosida o'rganishga tayyorlik. — Xavfsizlik qoidalariga rioya qilish.	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	Kasb-hunar ta'limi (kollej) yoki maxsus o'rta ta'lim (zargarlik yo'nalishi bo'yicha).	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi	Umumiy o'rta ta'lim, norasmiy (informal) ta'lim yoki amaliy tajriba; Ustoz-shogird an'analari orqali norasmiy ta'lim olish mumkin, zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish va ta'mirlash bo'yicha maxsus kurslarda informal ta'lim.	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi	-	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	3-6 razryadli Zargar-bilakuzukchi	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
	3	Zargar (umumiy yo'nalish)
	3	Zargarlik buyumlar bo'yicha usta
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
D1.3-Bilakuzuk yasash	D1.01.3- Bilguzuklar (bilak uzuklar) va boshqa zargarlik buyumlarini qimmatbaho metallardan	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Qimmatbaho metallarni (oltin, kumush, platina) eritish uchun maxsus eritish pechlarini tayyorlash va temperaturani aniq nazorat qilish.
		2. Eritilgan metallni quyish qoliplariga aniq va xavfsiz quyish, qolipning sifatini tekshirish.

tayyorlash, bezash, sifatli va estetik jihatdan yuksak mahsulot yaratish	3. Metallni qo'l usullari yoki mexanik uskunalar (prokatlash stanoklari) yordamida shakllantirish.
	4. Tayyorlangan metall qismlarning o'lchamlari va sifatini mikrometr va boshqa o'lchov asboblari bilan tekshirish.
	5. Shakllantirilgan metallni ishlab chiqarishning keyingi bosqichlariga tayyorlash.
	Ko'nikmalar:
	Eritish pechlari bilan ishlashda yuqori daqiqlik va xavfsizlik standartlariga rioya qilish.
	Metallni quyish jarayonida qoliplarni aniq boshqarish va xatolarning oldini olish.
	Qo'lda zarb qilish, chizish va prokatlash kabi shakllantirish.
	Metall qismlarning sifatini tekshirish.
	Metallning fizik xususiyatlariga muvofiq shakllantirish texnikasini tanlash.
	Eritilgan metall bilan ishlashda xavfsizlik texnikasi va mehnat muhofazasi.
	Tayyor metall qismlarni sayqallash va o'rnatishga tayyorlashda daqiqlik va e'tibor.
	Bilimlar:
	Qimmatbaho metallarning (oltin, kumush, platina) fizik-kimyoviy xususiyatlari va eritish jarayonlari
	Eritish pechlari va quyish qoliplarining ish prinsipi va texnik talablari
	Metallni shakllantirish usullari (qo'lda va mexanik)
	O'lchov asboblari (mikrometr, shtangensirkul) va ularning sifat nazoratida ishlatilishi qoidalari.
	Zargarlik buyumlarining ishlab chiqarish bosqichlari va texnik talablari.
	Xavfsizlik standartlari va eritilgan metall bilan ishlashda mehnat muhofazasi.
	Metall qismlarni sayqallash va o'rnatishga tayyorlash jarayonlari.
	D1.02.3-Qolip tayyorlash, kesish, eritish va quyish jarayonlarini bajarish, bilak uzuk shaklini berish, pardozlash va sayqallash ishlarini olib borish
1. Buyum uchun zarur o'lchamlar, shakl va dizayn talablari asosida qolip tayyorlash.	
2. Asosiy materiallarni (oltin, kumush, mis, qotishmalar) kesish, parchalash va dastlabki shaklga keltirish.	
3. Metallni eritish jarayonlarini texnik talablar asosida amalga oshirish.	
4. Qattqlik, shakl va o'lchamni tekshirib, bilak uzuk shaklini berish uchun egish, cho'zish va tekislash amallarini bajarish.	
5. Bezash uchun naqsh berish, o'yish yoki lazer orqali ishlov berish jarayonlarini amalga oshirish.	

		<p>Ko'nikmalar:</p> <p>Qolip yasash va uni texnik talablar bo'yicha tayyorlash.</p> <p>Metallni kesish, egish, eritish va quyish jarayonlarida aniq ishlay olish.</p> <p>Bilak uzuk shaklini berish uchun zarb qilish, egish va shakllantirish usullarini qo'llash.</p> <p>Naqsh chizish yoki mayda bezak elementlari bilan ishlash.</p> <p>Asboblari: pilla, bur, gravirovka asbobi, shlifovka apparati, mikrometr, shtangel kabi vositalardan to'g'ri foydalanish.</p> <p>Har xil metall qotishmalar bilan ishlaganda ularning haroratga sezgirligini hisobga olish.</p> <p>Buyumning yuzasini sifatli pardoqlash.</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Tosh o'rnatish usullari (pave, bezel, prong, gluxaya, krapanovaya, zakrepka pave, kornerovaya, relsovaya, klevvaya) va ularning zargarlik dizaynida qo'llanishi usullari.</p> <p>Buyumning texnik chizmasini o'qish va yaratish asoslari.</p> <p>Oltin, kumush, mis va boshqa qotishmalarning fizik-mexanik xususiyatlari.</p> <p>Zargarlik buyumlarining dizayni va texnik talablari.</p> <p>Qolip tayyorlash usullari: (gips, qum, silikon yoki metall qoliplar)</p> <p>Eritish texnologiyalari: (pech turi, haroratni boshqarish, qizdirish tezligi)</p> <p>Xavfsizlik standartlari va tosh o'rnatishda mehnat muhofazasi.</p> <p>Zargarlik buyumlarining sifat nazorati asoslari.</p>
	Mas'uliyat mustaqillik: va	<p>1. Qolip tayyorlashdan tortib sayqallashgacha bo'lgan barcha jarayonlarning sifat va xavfsizligini ta'minlash javobgar bo'lish.</p> <p>2. Qimmatbaho materiallarning zarar ko'rmasligi va isrof bo'lishining oldini olishga mas'ul bo'lish.</p> <p>3. Eritish, quyish, shakllantirish va tosh o'rnatish usullarini mustaqil tanlash va jarayonni optimizatsiya qilish.</p> <p>4. Tayyor buyumning mustahkamligi, estetikasi va texnik talablarga mosligiga kafolat berish.</p> <p>5. Ishlab chiqarish xatolarini mustaqil aniqlash va tuzatishga mas'ul bo'lish.</p>
		Mehnat harakatlari:

D2.3- Zargarlik mahsulotlari bezash (bilak uzuklar)	D2.01.3- Qimmatbaho metallardan yasalgan bilak uzuklar hamda boshqa zargarlik buyumlarini bezash, naqsh tushirish, tosh o'rnatish va mahsulotning estetik ko'rinishini takomillashtirish orqali yuqori sifatli tayyor mahsulot yaratish	1. Zargarlik buyumining shikastlangan qismlarini (payvandlash, tosh o'rnatishlari) mikroskop va lupa yordamida tahlil qilish.
		2. Tayyorlangan zargarlik buyumining yuzasini bezashga tayyorlash: pardoqlash, tekislash, tozalash, jilo berish.
		3. Qo'lda yoki mexanik usulda naqsh chizish (gravirovka) jarayonlarini bajarish.
		4. Tayyor mahsulotni texnik talablar, estetik me'yorlar va sifat standartlariga muvofiqligini tekshirish.
		Ko'nikmalar:
		Mikroskop va lupa yordamida shikastlangan buyumlarni aniq tahlil qilish.
		Buyum yuzasini sifatli pardoqlash va tayyorlash.
		Metall qismlarni tayyorlash va almashtirish uchun kesish, shakllantirish va kavsharlash.
		Turli xil usulalarda tosh o'rnatish va mahkamlash.
		Ta'mirlangan buyumning estetik ko'rinishi va mustahkamligini tekshirish.
		Rang, shakl va kompozitsiya uyg'unligini to'g'ri baholash.
		Ish vaqtini rejalashtirish, ustuvor vazifalarni belgilash.
		Bilimlar:
		Zargarlik buyumlarining shikastlanish turlari va ularni ta'mirlash usullari
		Lazerli va qo'lda kavsharlash texnikasi va ularning zargarlikda qo'llanishi asoslari
		Turli toshlarni o'rnatish texnologiyasi va mahkamlash standartlari
	Oltin, kumush, platina, palladiy va boshqa qimmatbaho metallarning fizik xususiyatlari	
	Zargarlik buyumlarining sifat nazorati va mustahkamlik talablari	
	Sayqallash jarayonlari	
	Xavfsizlik standartlari va ta'mir jarayonida mehnat muhofazasi asoslari	
	D2.02.3- Qimmatbaho toshlar, shishalar yoki boshqa bezak elementlarini o'rnatish va mahkamlash, buyumlarni sayqallash, pardalash va yaltiroq ko'rinish	Mehnat harakatlari:
		1. Tayyorlanayotgan buyumning estetik, texnik va sifat mezonlariga to'liq mos bo'lishini ta'minlash.
		2. Toshlar, shisha elementlar yoki metall detallarni tanlash va saralash.
		3. Qimmatbaho toshlar yoki bezak elementlari uchun maxsus joylar, o'rinlar tayyorlash.
		4. Yaltiroq effekt uchun maxsus pastalar bilan sayqallash.
		5. Tayyor ishlab chiqilgan buyumni yakuniy tozalash va jilolash.
	Ko'nikmalar:	

	berish ishlarini amalga oshirish	Nozik qo'l mehnati bo'yicha aniqlik va e'tibor bilan ishlash.
		Toshlarni o'rnatish: prong, bezel, channel, pave kabi usullarni bilish (gluxaya, krapanovaya, zakrepka pave, kornerovaya, relsovaya, kleevaya).
		Mexanik va elektr sayqallash moslamalaridan foydalanish.
		Lak va pardoz materiallarini to'g'ri surtish.
		Zarar bermasdan kichik detallar bilan ishlash
		Metall va toshlarning xususiyatiga mos usullarni tanlash.
		Tokarlik, maydalash, silliqdash apparatlaridan xavfsiz foydalanish.
		Bilimlar:
		Qimmatbaho toshlarning xususiyatlari
		Metall qotishmalari
		Tosh o'rnatish va bezak berish texnologiyalari
		Sayqallash va pardalash jarayonlarining bosqichlari
		Yelimlar va laklarning kimyoviy xususiyatlari
		Shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish qoidalari (ko'zoynak, qo'lqop, respirator)
		Kimyoviy moddalarning xavfsizligi bo'yicha qoidalar
Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ishlangan mahsulot sifatini ta'minlash.	
	2. Qimmatbaho materiallarga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish.	
	3. Belgilangan texnologik tartibga amal qilish.	
	4. Oddiy va o'rta murakkablikdagi o'rnatish, sayqallash ishlarini mustaqil bajarish.	
	5. Sifat nazoratini o'zi olib borish va kamchiliklarni mustaqil tuzatish.	
Texnik va/yoki texnologik talab	Qimmatbaho toshlar, shisha va boshqa bezak elementlarini o'rnatish, mahkamlash hamda buyumlarni sayqallash va pardalash — bu buyumning tashqi ko'rinishi, jozibadorligi va mustahkamligini oshirishga qaratilgan nozik qo'l mehnati jarayonlaridir. Ushbu ishlar materiallarni aniq joylashtirish, ularni ishonchli mahkamlash, sirtini tekislab yaltiroq holga keltirish va estetik sifatni ta'minlashni o'z ichiga oladi.	

Kasbning nomi	Zargarlik buyumlar bo'yicha usta	
Mashg'ulot nomining kodi	73131	
TMR bo'yicha malaka darajasi	3	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji) ga qo'yilgan talablar	Kasb bo'yicha kamida 2 yildan 3 yilgacha amaliy tajriba talab qilinadi. Murakkab zargarlik buyumlarini mustaqil ravishda ishlab chiqarish va ta'mirlash tajribasi. Ustalar guruhini boshqarish yoki shogirdlarga ta'lim berish tajribasi (agar mavjud bo'lsa).	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar	<p>Mehnat qilish huquqi, yoshi, jinsi va sog'ligi: O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq mehnat qobiliyatiga ega bo'lish. Yoshi: 18 yoshdan yuqori (cheklovsiz). Jinsi: Cheklov yo'q. Sog'ligi: Yuqori darajadagi ko'z ko'rishi, qo'l motor ko'nikmalari va diqqat-e'tibor talab qilinadi. Shaxsiy kompetensiyalar: Murakkab vazifalarni mustaqil bajarish va qaror qabul qilish qobiliyati. Dizayn va estetik didga ega bo'lish, zargarlik trendlarini bilish. Muammolarni tezkor hal qilish va ish jarayonida moslashuvchanlik. Guruhda ishlash va boshqa ustalar bilan hamkorlik qilish ko'nikmasi. Xavfsizlik qoidalariga qat'iy rioya qilish va ish joyida tartib-intizomni saqlash. O'z ishiga yuqori mas'uliyat bilan yondashish va sifatga e'tibor berish.</p>	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	Kasb-hunar ta'limi (kollej) yoki maxsus o'rta ta'lim (zargarlik yo'nalishi bo'yicha).	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi	Umumiy o'rta ta'lim, norasmiy (informal) ta'lim yoki amaliy tajriba; Ustoz-shogird an'analari orqali norasmiy ta'lim olish imkoniyati mavjud. Zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish va ta'mirlash bo'yicha maxsus kurslarda informal ta'lim. Xalqaro yoki milliy zargarlik korxonalarida stajirovka o'tash imkoniyati.	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi	-	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	3-6 razryadli Zargarlik buyumlar bo'yicha usta	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:

		3	Zargar (umumiy yo'nalish)
		3	Zargar-bilakuzukchi
Mehnat funksiyalarining tavsifi			
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari		
E1.3- Zargarlik buyumlari ishlab chiqarish va ta'mirlash	E1.01.3- Murakkab zargarlik buyumlarini (masalan, ko'p qatlamli taqinchoqlar, inkrustatsiyali uzuklar) loyihalashtirish va ishlab chiqarish	O'qitish natijalari	
		Mehnat harakatlari:	
		1. Mijoz talablari va texnik vazifalar asosida murakkab zargarlik buyumlarining eskizlarini ishlab chiqish.	
		2. Zargarlik buyumlarining 3D-modellarini maxsus dasturlar (masalan, CAD) yordamida loyihalashtirish.	
		3. Yuqori sifatli metall va qimmatbaho toshlarni tanlash, ularning xususiyatlarini tahlil qilish.	
		4. Inkrustatsiya va ko'p qatlamli konstruksiyalarni yasash uchun aniq va murakkab texnik operatsiyalarni bajarish.	
		5. Tayyor buyumning dizayni va funkcionalligini mijoz bilan kelishish, kerakli tuzatishlar kiritish.	
		Ko'nikmalar:	
		Zargarlik buyumlarining eskizlarini qo'lda va raqamli formatda yasash.	
		3D-modellashtirish dasturlari (masalan, Rhino, Matrix) bilan ishlash.	
		Metall va qimmatbaho toshlarning fizik va kimyoviy xususiyatlarini tushunish va ularni ishlov berish usullari.	
		Inkrustatsiya va murakkab konstruksiyalarni yasashda yuqori darajadagi qo'l motor ko'nikmalari.	
		Mijoz bilan muloqot qilish va ularning talablarini to'g'ri talqin qilish.	
		Loyiha vaqtini boshqarish, murakkab buyumlarni belgilangan muddatlarda bajarish.	
		Bilimlar:	
		Zargarlik san'ati va dizaynining tarixi va zamonaviy yo'nalishlari	
Metallurgiya va materialshunoslik asoslari, xususan, qimmatbaho metall va toshlar bilan ishlash qoidalari			
3D-modellashtirish va CAD/CAM texnologiyalari bo'yicha texnik bilimlar			
Zargarlik buyumlarining ergonomikasi va funksional dizaynini yaratish asoslari			
Xavfsizlik qoidalari va zararli moddalar bilan ishlash standartlari			

		Mijoz bilan muloqot va loyiha boshqaruvi uslublari
	E1.02.3- Yuqori darajadagi individual buyurtmalarni bajarish, mijoz bilan yaqin hamkorlikda ishlash	Mehnat harakatlari:
		1. Mijoz bilan suhbat o'tkazish, ularning xohish va talablarini aniqlashtirish.
		2. Individual buyurtmaga muvofiq buyumning konseptual dizaynini ishlab chiqish.
		3. Mijozga buyumning eskizlari, 3D-modellari yoki prototiplarini taqdim etish.
		4. Mijoz bilan kelishilgan dizayn asosida buyumni yasash jarayonini amalga oshirish.
		5. Tayyor buyumni mijozga taqdim qilish, kerakli tuzatishlarni amalga oshirish.
		Ko'nikmalar:
		Mijoz bilan professional muloqot qilish va ularning ehtiyojlarini tushunish.
		Individual buyurtmalar uchun eskizlar va vizuallashtirish materiallarini yasash qobiliyati.
		Mijozning fikr-mulohazalarini tezkor tarzda qayta ishlash va dizaynga tuzatishlar kiritish.
		Yuqori sifatli materiallar bilan ishlash va individual talablarga moslashtirish.
		Vaqtini samarali boshqarish, buyurtmani qisqa muddatlarda bajarish.
		Estetik va funksional dizaynni mijoz xohishlariga moslashtirish qobiliyati.
		Prezentatsiya va muzokara ko'nikmalari, buyumning afzalliklarini mijozga tushuntirish.
		Bilimlar:
		Mijozlar bilan ishlash psixologiyasi va muloqot etikasi
		Zargarlik buyumlarining individual dizayni bo'yicha zamonaviy texnologiyalari
		Qimmatbaho materiallarning xususiyatlari va ularni ishlov berish usullari
		Dizayn va vizuallashtirish uchun maxsus dasturlari
		Zargarlik buyumlarining sifati
	Loyiha boshqaruvi va buyurtmalarni rejalashtirish bo'yicha uslublar	
	Xavfsizlik va gigiyena standartlari, xususan, zararli moddalar bilan ishlash qoidalari	
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Mijozning individual buyurtmasini to'liq va sifatli bajarish uchun to'la mas'uliyat.

		2. Loyihani mustaqil ravishda boshqarish, dizayndan tortib tayyor buyumgacha bo'lgan jarayonni nazorat qilish.
		3. Mijoz bilan muloqotda professionallik va ishonchlilikni ta'minlash.
E2.3 Zargarlik buyumlari ishlab chiqarishda texnologik rejimlarga rioya qilinishini nazorat qilish	E2.01.3 Zargarlik buyumlarining ishlab chiqarish jarayonini boshqarish, ustalar guruhini muvofiqlashtirish	Mehnat harakatlari:
		1. Ishlab chiqarish jarayonini rejalashtirish, vazifalarni ustalar guruhiga taqsimlash.
		2. Ustalarning ish jarayonini kuzatish, texnologik talablarga rioya qilinishini nazorat qilish.
		3. Ishlab chiqarishda foydalaniladigan asbob-uskunalar va materiallarning tayyorligini tekshirish.
		4. Ishlab chiqarish jarayonida yuzaga keladigan muammolarni hal qilish, tezkor choralar ko'rish.
		5. Ishlab chiqarish jarayonining samaradorligini oshirish uchun takliflar kiritish.
		Ko'nikmalar:
		Guruhni boshqarish va vazifalarni muvofiqlashtirish.
		Ishlab chiqarish jarayonlarini rejalashtirish va optimizatsiya qilish.
		Texnologik jarayonlarni nazorat qilish va xatolarni aniqlash.
		Asbob-uskunalar bilan ishlash va ularning ishonchliligini ta'minlash.
		Muammolarni tezkor hal qilish va qaror qabul qilish.
		Xavfsizlik qoidalariga rioya qilish va ularni guruh a'zolariga o'rgatish.
		Ishlab chiqarishda sifat standartlariga rioya qilish.
		Bilimlar:
		Zargarlik buyumlarini ishlab chiqarishning texnologik jarayonlari
		Guruh boshqaruvi va samarali muloqot
	Asbob-uskunalar va materiallarning texnik xususiyatlari	
	Ishlab chiqarishda sifat nazorati standartlari (ISO va boshqalar).	
	Xavfsizlik va mehnatni muhofaza qilish qoidalari	
	Ishlab chiqarish jarayonini optimizatsiya qilish usullari	
	Zargarlik buyumlarining sifatiga ta'sir qiluvchi omillari	
	E2.02.3- Tayyor zargarlik buyumlarining sifatini kompleks tekshirish (mustahkamlik, estetika,	Mehnat harakatlari:
	1. Tayyor zargarlik buyumlarining mustahkamligi va sifatini maxsus asboblarda yordamida tekshirish.	
	2. Buyumning estetik ko'rinishini baholash, dizayn va inkrustatsiya sifatini tekshirish.	
	3. Buyumning milliy va xalqaro sifat standartlariga muvofiqligini tahlil qilish.	

standartlarga muvofiqlik)	4. Buyumdagi nuqsonlarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha tavsiyalar berish.
	5. Sifat tekshiruvi natijalarini hujjatlashtirish va mijozga taqdim etish.
	Ko'nikmalar:
	Sifat nazorati asboblari bilan ishlash.
	Zargarlik buyumlarining estetik va funksional sifatini baholash qobiliyati.
	Nuqsonlarni aniqlash va ularning sabablarini tahlil qilish.
	Sifat standartlariga muvofiqlikni tekshirish va sertifikatlash jarayoni.
	Hujjatlashtirish va sifat tekshiruvi natijalarini rasmiylashtirish.
	Mijoz bilan sifat masalalari bo'yicha muloqot qilish qobiliyati.
	Tezkor va aniq qaror qabul qilish, nuqsonlarni bartaraf etish.
	Bilimlar:
	Zargarlik buyumlarining sifat standartlari
	Sifat nazorati asboblari va ularning ishlatilish usullari
	Metall va qimmatbaho toshlarning fizik va kimyoviy xususiyatlari.
	Zargarlik buyumlarida nuqsonlarning kelib chiqish sabablari.
	Sifat boshqaruvi tizimlari.
	Hujjatlashtirish va sifat tekshiruvini rasmiylashtirish qoidalari.
Estetika va dizayn sifatini baholash asoslari.	
Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Tayyor zargarlik buyumlarining sifati uchun to'liq mas'uliyat.
	2. Sifat tekshiruvi jarayonini mustaqil ravishda amalga oshirish va qarorlar qabul qilish.
	3. Nuqsonlarni bartaraf etish va sifatni oshirish bo'yicha takliflar kiritish.
Texnik va/yoki texnologik talab	Asbob-uskunalar: Zargarlik buyumlarini ishlab chiqarish va sifat tekshiruvi uchun yuqori aniqlikdagi asboblari (lazerli kesish uskunalari, mikroskoplar, 3D-printerlar, asillik darajasini aniqlash uskunalari va boshqalar). Dasturlar: 3D-modellashtirish va dizayn uchun maxsus dasturlar (CAD, Rhino, Matrix, Adobe Illustrator). Materiallar: Qimmatbaho metall (oltin, kumush, platina) va toshlar (brilliant, zumrad, sapfir), ularning sertifikatlari.

Kasbning nomi	Zargar-zanjir yasovchi
Mashg'ulot nomining kodi	73131
TMR bo'yicha malaka darajasi	3
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Tavsiya etiladi
Amaliy tajriba (ish staji) ga qo'yilgan talablar	<p>Kasbga kirish uchun kamida 1yildan 2 yilgacha amaliy tajriba talab qilinadi, bu davrda qimmatbaho metallar bilan ishlash, sayqallash, kavsharlash va sifat nazorati ko'nikmalari shakllantiriladi.</p> <p>Ustoz-shogird an'anasi yoki maxsus ta'lim muassasalarida amaliy mashg'ulotlar orqali tajriba to'plash imkoniyati mavjud.</p> <p>Agar nomzodda rasmiy ta'lim bo'lmasa, 3 yildan 5 yilgacha ish tajribasi malaka darajasini tasdiqlash uchun yetarli bo'lishi mumkin.</p>
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar	<p>Mehnat qilish huquqi, yoshi, jinsi va sog'ligi: O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq mehnat qilish huquqiga ega bo'lish.</p> <p>Yosh: 18 yoshdan yuqori (qimmatbaho materiallar bilan ishlash mas'uliyatini hisobga olib).</p> <p>Jinsi: Talab yo'q, kasb erkaklar va ayollar uchun teng darajada ochiq.</p> <p>Sog'liq: Yuqori aniqlikdagi ishlar uchun yaxshi ko'rish qobiliyati (lupa va mikroskop bilan ishlash uchun) va qo'l motor ko'nikmalari talab qilinadi. Allergiya (kimyoviy moddalarga) va yuqori temperaturada ishlashga to'sqinlik qiluvchi sog'liq muammolari bo'lmasligi lozim.</p> <p>Shaxsiy kompetensiyalar: O'zini o'zi boshqarish: Ish jarayonida vaqtni samarali boshqarish, texnologik jarayonlarga qat'iy rioya qilish va yuqori sifatli natijaga erishish uchun mas'uliyatli yondashuv.</p> <p>Hayotga va ishga moslashish: Yangi texnologiyalar (masalan, lazer kavsharlash) va uskunalariga tez moslashish, ish muhitidagi o'zgarishlarga moslashuvchan.</p> <p>Muammolarni hal qilish: Buyumdagi nuqsonlarni (chizish, deformatsiya) aniqlash va ularni bartaraf etish uchun mustaqil yechimlar topish.</p> <p>Shaxsiy vazifalarni bajarish: Estetik va funksional talablarga javob beradigan zargarlik buyumlarini yaratish, sifat standartlariga rioya qilish.</p> <p>Qo'shimcha ko'nikmalar: Diqqatni yuqori darajada jamlash, murakkab shakllar bilan ishlashda chidamlilik, estetik did va ijodiy yondashuv.</p>
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	Kasbiy ta'lim muassasalarida (kollejlarda, litseylarda) 1 yoki 2 yillik maxsus ta'lim olish talab qilinadi. Ta'lim

	yoʻnalishi: “Zargarlik ishi”, “Qimmatbaho metallar bilan ishlash” yoki “Hunarmandchilik”.	
Norasmiy va informal taʼlim bilan bogʻliqligi	Umumiy oʻrta taʼlim, norasmiy (informal) taʼlim yoki amaliy tajriba; Norasmiy taʼlim: Zargarlik ustaxonalarida ustoz-shogird anʼanasi orqali koʻnikmalarni egallash, maxsus kurslarda qatnashish. Informal taʼlim: Oʻz-oʻzini oʻrgatish, videodarslar, onlayn platformalar orqali zargarlik texnologiyalarini oʻrganish.	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi	-	
Kasbning boshqa mumkin boʻlgan nomlari:	3-6 razryadli Zargar-zanjir yasovchi	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi	TMR boʻyicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
	3	Zargar (umumiy yoʻnalish)
	3	Zargarlik buyumlar boʻyicha usta
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
F1.3- Zargarlik mahsulotlari (zanjir yasash ixtisosligi) texnologiyasini ishlab chiqish, joriy etish va nazorat qilish	F1.01.3- Zargarlik zanjirlari va ularning qismlarini ishlab chiqish jarayonlarini rejalashtirish, nazorat qilish hamda sifat talablariga mos ravishda ishlab chiqarish texnologiyasini joriy etish orqali samarali va estetik mahsulot yaratish	Oʻqitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Zanjir va uning qismlarining konstruksiyasini chizish, texnik topshiriqni shakllantirish.
		2. Ishlab chiqarish bosqichlarini ketma-ket belgilash (boʻgʻin tayyorlash → yigʻish → payvandlash → pardozlash).
		3. Zanjir turlariga mos texnologik jarayonlarni tanlash.
		4. Tayyor mahsulotning sifat standartlariga muvofiqligini baholash.
		5. Zamonaviy zargar texnologiyalarini oʻrganib, jarayonga joriy etish.
		Koʻnikmalar:
		Nozik mexanik jarayonlarni boshqarish va kichik detallar bilan ishlash.
		Payvandlash va silliqlash texnologiyalarini nazorat qilish.
		Zanjir konstruksiyalarini toʻgʻri yigʻish va tekislash ketma-ketligini bilish.
		Jamoaga vazifalarni aniq berish va ularning bajarilishini kuzatish.
		Texnik chizmalar va oʻlchov asboblari bilan aniq ishlash.
		Sifat nazorati metodlarini qoʻllay olish.
Jarayon samaradorligini baholash va takomillashtirish.		
Bilimlar:		
Zanjir turlari, ularning konstruktiv farqlari va ishlash jarayoni		

		Metallga ishlov berish texnologiyalari
		Zargarlik mahsulotlarida qo'llaniladigan texnik standartlar
		Oltin, kumush, platina va boshqa qotishmalarning fizik-mexanik xususiyatlari
		Mahsulot standartlari va texnik reglamentlar
	F1.02.3- Metall va qotishmalarning tarkibi, xossalari hamda ishlov berish usullarini aniqlash, zanjir turlariga mos texnologik kartalar va ishlab chiqarish yo'riqnomalarini tayyorlash.	Mehnat harakatlari:
		1. Ishlatiladigan metall va qotishmalarning tarkibini o'rganish (oltin, kumush, platina, mis qotishmalari).
		2. Metallning ishlov berishga mosligini aniqlash (bukish, cho'zish, payvandlash).
		3. Zanjir turlariga mos bo'g'in tayyorlash usullarini tanlash.
		4. Material sarfi, o'lchovlar va texnik talablarni aniq ko'rsatish.
		5. Yig'ish, payvandlash, silliqlash va pardozlash bo'yicha aniq ko'rsatmalar berish.
		Ko'nikmalar:
		Metall turlarini farqlash va ularni sifat jihatdan baholash.
		Zanjir elementlarini tayyorlash texnologiyasini chuqur tushunish.
		Ishlab chiqarish standartlari asosida tartibli ishlash.
		Jarayon samaradorligini baholash va takomillashtirish choralarini ishlab chiqish.
		Mehnat unumdorligiga ta'sir qiluvchi texnik va texnologik omillarni aniqlash.
		Bilimlar:
		Oltin, kumush, platina va qotishmalarning kimyoviy tarkibi asoslari
		Qotishmalar tarkibidagi qo'shimchalarning ta'siri aniqlash usullari
		Metallga ishlov berish usullari
		Payvandlash turlari va ularning qo'llanishi asoslari
		Zanjir turlarining konstruktiv xususiyatlari va ularning ishlab chiqarish talablari
	Sifat standartlari va texnik reglamentlar	
	Payvandlash va silliqlashda shaxsiy himoya vositalaridan foydalanish qoidalari	
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ishchilarga beriladigan yo'riqnomalarning xavfsizlik va sifat talablari bo'yicha to'g'ri bo'lishi.
		2. Jarayonni takomillashtirish bo'yicha tashabbus ko'rsatish.
		3. Ishlab chiqarish jarayonida yuzaga kelgan muammolarni mustaqil aniqlash va hal etish.
F2.3- Zargarlik buyumlari	F2.01.3- Qimmatbaho qimmatbaho	Mehnat harakatlari:
		1. Qimmatbaho qimmatbaho metal turlarini (oltin, kumush, platina, mis qotishmalari) tanlash va saralash.

yasovchi (zanjir yo'nalishi)	metall ardan turli xil zanjirlar va ularning qismlarini tayyorlash, bezash, payvandlash va sayqallash orqali estetik va sifat talablariga javob beradigan zargarlik mahsulotini yaratish	2. Zanjir uchun halqalar, halqachalar, bog'lovchi elementlar blankalarini tayyorlash.	
		3. Zanjir uzunligini aniqlash va o'lchovlarga mos kelishini ta'minlash.	
		4. Zanjirga naqsh berish, gravirovka qilish yoki dekorativ elementlar qo'shish.	
		5. Estetik talablar, uzunlik, vazn va ko'rinish standartlariga mosligini baholash.	
		Ko'nikmalar:	
		Nozik qo'l mehnati va kichik detallar bilan ishlash.	
		Turli silliqlash va sayqallash uskunalaridan (bor mashina, polirovka g'ildiragi, abrazivlar) foydalanish.	
		Metallning qattiqligi va egiluvchanligiga mos asbob-uskunalarni tanlash.	
		Zanjir halqalarining o'lchami va shaklini to'g'ri hisoblash.	
		Issiqlik bilan ishlashda metall fizik xususiyatlarini inobatga olish.	
		Har xil metall qotishmalari uchun optimal payvandlash temperaturalarini qo'llash.	
		Metallning sirt sifatini buzmasdan sayqallash va pardoqlash.	
		Bilimlar:	
		Metall zanjirlar turlari va ularning konstruktiv farqlari	
		Zanjir yasash jarayonining barcha bosqichlari va texnologiyalari	
		Silliqlash, sayqallash, pardoqlash va himoya qoplamalari texnologiyasi	
		O'lchov va nazorat usullari	
		Metall changlari, abrazivlar va kimyoviy aralashmalar	
		F2.02.3- Zanjir bo'g'inlarini (halqa, segment, plastinka va h.k.) aniq o'lchamda tayyorlash va qo'shish, bo'g'inlarni payvandlash, tuzilishini tekshirish va zanjir shaklida yig'ish	Mehnat harakatlari:
			1. Metallarni (oltin, kumush, platina, qotishmalar) tanlash va sifatini tekshirish.
2. Har bir bo'g'in o'lchami va shaklini texnik talablarga mos ravishda yasash.			
3. Tayyorlangan bo'g'inlarni ketma-ketlikda joyiga qo'shib borish.			
4. Payvandlangan joylarni silliqlash, tekislash va mustahkamligini tekshirish.			
5. Bo'g'inlarni ketma-ket ulab borib, (uzluksiz) zanjir shakliga keltirish.			
6. Silliqlash, sayqallash va pardoqlash orqali sirtni yakuniy holga keltirish.			
Ko'nikmalar:			
Nozik qo'l mehnati va mikrodarajadagi detallar bilan ishlash.			
Halqa, segment, plastinka kabi bo'g'inlarni yasash.			
Zanjir turiga qarab to'g'ri yig'ish ketma-ketligini tanlash.			

		Metallning qattiqligiga mos asbob-uskunalarni tanlay olish.
		Payvandlash uskunalaridan xavfsiz va to'g'ri foydalanish.
		Sirtni silliqlash va sayqallash uskunalarini boshqarish.
		Bilimlar:
		Metall qizdirilganda reaksiyasi, yumshash nuqtasi, oksidlanishga moyilligini aniqlash usullari
		Zanjir turlari: (oddiy halqali, to'rsimon, murakkab naqshli, zirhli, segmentli zanjirlar)
		Kavsharlarni tayyorlash (yumshoq, o'rta, qattiq) va ularning qo'llanilishi qoidalari
		Zanjirlarning mustahkamligini tekshirish usullari
		Estetik pardozlash va sayqallash texnologiyalari
		Qizdirish, payvandlash, silliqlash jarayonlarida xavfsizlik qoidalari
Mas'uliyat mustaqillik:	va	1. Tayyorlangan bo'g'inlarning o'lchamiga qat'iy amal qilish.
		2. Qimmatbaho metallar bilan ehtiyotkor muomala qilish.
		3. Payvandlashdagi nuqsonlarni aniqlash va ularni o'zi bartaraf qilish.
		4. Zanjirning tuzilishi va elastikligini o'zi nazorat qilish.
Texnik va/yoki texnologik talab		<p>Texnik va texnologik talablar — bu mahsulotni loyihalash, ishlab chiqarish, yig'ish, ishlov berish, sinovdan o'tkazish va yakuniy sifat baholash jarayonlarida bajarilishi shart bo'lgan me'yorlar, parametrlar, ko'rsatmalar va qoidalar majmuidir. Ushbu talablar mahsulotning o'lchamlari, shakli, materiali, mustahkamligi, xavfsizligi, ishlash xususiyatlari va estetik ko'rinishiga doir umumiy hamda maxsus ko'rsatkichlarni o'z ichiga oladi.</p> <p>Texnologik talablar esa ishlab chiqarish jarayonida qo'llaniladigan usullar, ketma-ketlik, asbob-uskunalardan foydalanish tartibi, ishlov berish tezligi, harorat, bosim, vaqt me'yorlari kabi jarayon parametrlarini belgilaydi.</p> <p>Bu talablar mahsulotning sifat standartlariga mos bo'lishini, ishlab chiqarish jarayonining izchil va barqaror amalga oshirilishini, mehnat xavfsizligi va texnika xavfsizligi normalariga rioya qilinishini ta'minlaydi.</p>

V. Kasbiy standartning texnik ma'lumotlari

5.1. Kasbiy standartning rekvizitlari

1.	Kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha tarmoq kengashining tasdiqlash hujjatlari:	Investitsiyalar, bank va savdo sohalarida kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha Tarmoq kengashi 2026-yil 13 -fevraldagi 2-son bayon
2.	Milliy malaka tizimini rivojlantirish institutining xulosasi:	KS-0018-son xulosa, 29.01.2026
3.	Kasbiy standart talqini va ishlab chiqilgan sanasi:	1.0-talqin, 16.01.2026
4.	Taxminiy qayta ko'rib chiqish sanasi:	15.01.2031

5.2. Kasbiy standartni ishlab chiqishga mas'ul tashkilot

“O'zbekzargarsanoati” uyushmasi

(tashkilot nomi)

Rais o'rinbosari

Salomov Dilshod Sobirjon o'g'li

(rahbarning lavozimi, imzosi va F.I.O.)

5.3. Kasbiy standartni ishlab chiqishda ishtirok etgan tashkilot (korxonalar) to'g'risida ma'lumot

T/r	Ishlab chiquvchilar to'g'risida ma'lumot	
	Ish joyi va lavozimi	Familiyasi, ismi, otasining ismi
1.	“O'zbekzargarsanoati” uyushmasi raisi o'rinbosari	Salomov Dilshod Sobirjon o'g'li
2.	“Sappir” OK direktori	Inoyatov Jaxongir
3.	Toshkent davlat texnika universiteti o'qituvchisi (Asistent)	Davlatov Baxodirjon Burxonaliyevich
4.	Toshkent davlat texnika universiteti katta o'qituvchisi	Muxammedov Bobur Baxodirovich
5.	O'zbekzargarsanoati uyushmasi bosh mutaxassisi	Dusyarov Otabek Xamid o'g'li
6.	“Sofizar” MChJning yuridik bo'limi boshlig'i	Sobirov Sayfullo Sobirjon o'g'li
7.	“EAST JEWELLERY” MChJ rahbari	Pulatov Shovkat Shuxratovich
8.	“NUR STAR JEWELRY” MChJ rahbari	Nurullaev Alijon Sharafovich

**INVESTITSIYALAR, BANK VA SAVDO SOHALARIDA
KASBIY MALAKALARNI RIVOJLANTIRISH BO‘YICHA
TARMOQ KENGASHI**

**KASBIY STANDART
ZARGAR**